

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ

І.Ю. ЧОБОТОК

*Україна, м. Запоріжжя, Запорізький навчально – виховний комплекс №67
Запорізької міської ради*

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти спрямований на виконання завдань загальноосвітніх навчальних закладів II і III ступеня і визначає вимоги до освіченості учнів основної і старшої школи.

Згідно з новою редакцією Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти мета навчання галузі природознавства полягає у формуванні природознавчої компетентності учнів через засвоєння системи інтегрованих знань про природу і людину, основ екологічних знань, удосконалення способів навчально-пізнавальної діяльності, розвиток ціннісних орієнтацій у ставленні до природи. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом реалізації нового змісту навчання та організації навчально-виховного процесу на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів та особистісно-орієнтованого навчання.[2]. Основні положення Державного стандарту спрямовані не стільки на засвоєння суми природничо-наукових знань, скільки на формування вмінь здобувати ці знання.

Державний стандарт зобов'язує забезпечувати практико-орієнтовану діяльність учнів з вивчення визначених питань, соціальну та особистісну значимість цієї діяльності.

Навчально-пізнавальний процес необхідно спрямовувати на формування в учнів загальнонавчальних умінь і навичок та ключових компетенцій. У цьому пріоритетами є: діяльнісний підхід, використання для пізнання навколишнього світу різних методів і прийомів, робота з різними джерелами інформації для розв'язування проблемних завдань.

Сучасній школі потрібні такі методи навчання, які:

- формували б активну, самостійну й ініціативну позицію учнів у навчанні;
- формували б не просто вміння, а компетенції, тобто вміння, безпосередньо пов'язані з досвідом їх застосування у практичній діяльності;
- були пріоритетно націлені на розвиток пізнавального інтересу учнів;
- реалізовували б принцип зв'язку навчання з життям.

Пріоритетним напрямком системи освіти повинен бути пошук можливостей, які забезпечують розвиток особистості, здатної бути не просто носієм і транслятором знань, але і його активним, самоорганізованим суб'єктом. Саморозвиток, самопроекування, компетентність, конкурентоспроможність особистості - це пріоритети, які стають основою нової парадигми освіти.

Основним результатом навчання повинна стати не система знань, умінь і навичок, а здатність людини діяти в конкретній життєвій ситуації.

Таким чином, компетентнісний підхід проявляється як оновлення змісту освіти у відповідь на мінливу соціально-економічну реальність. Компетентнісний підхід в освіті пов'язаний з особистісно-орієнтованим і діяльнісним підходами до освіти, оскільки стосується особистості учня і може бути реалізованим і перевіреном тільки в процесі виконання конкретним учнем певного комплексу дій.

Найбільш успішно компетентнісний підхід реалізується в технології проектної діяльності. Саме в ній закладені умови для успішного оволодіння надпредметними вміннями і навичками, формування активної ініціативної думуючої особистості. У сучасних умовах реалізація будь-якого проекту немислима без використання інформаційно - комунікаційних технологій, що дають можливість моделювання ситуацій, багатоваріантність вибору. Саме проектна технологія дає можливість створити найбільш сприятливі умови процесу навчання з метою спроможності кожного учня відчувати свої можливості, інтелектуальні спроможності для досягнення певної цілі.

Навчальний проект з точки зору учня - це можливість зробити щось цікаве самостійно, в групі або самому, максимально використовуючи свої можливості; це діяльність, що дозволяє проявити себе, спробувати свої сили, докласти свої знання, принести користь і показати публічно досягнутий результат; це діяльність, спрямована на вирішення цікавої проблеми, сформульованої самими учнями у вигляді мети і завдання, коли результат цієї діяльності - знайдений спосіб розв'язання проблеми - носить практичний характер, має важливе прикладне значення і, що досить важливо, цікавий і значимий для самих відкривачів

Метод проектів - це чудове дидактичний засіб для навчання проектуванню - вмінню знаходити вирішення різних проблем, які постійно виникають у житті людини, яка займає активну життєву позицію. Він дозволяє виховувати самостійну і відповідальну особистість, розвиває творчі задатки і розумові здібності - необхідні якості розвиненого інтелекту [3, с.12].

Особливість проектного навчання полягає в тому, щоб створити умови, за яких учні: самостійно і охоче отримують потрібні знання з різних джерел; вчать користуватися набутими знаннями для вирішення пізнавальних і практичних завдань; набувають комунікативні вміння, працюючи в різних групах; розвивають у себе дослідницькі вміння (вміння виявлення проблем, збору інформації, спостереження, проведення експерименту, аналізу, побудови гіпотез, узагальнення); розвивають системне мислення [4].

Використання методу проектів дає можливість всім учасникам навчально-виховного процесу набути практичного досвіду, який базується як на знаннях, так і перевірці теоретичних знань в повсякденній діяльності. Участь в проектній роботі допомагає сформувати навички активного громадянина демократичного суспільства.

Готуючи проект учні формують та розвивають наступні компетентності:

- ✓ саморозвитку й самоосвіти (виділення головного, узагальнення власних знань, організація самоосвітньої діяльності, визначення перспективи діяльності, залучення та збагачення власного досвіду);
- ✓ інформаційну (використання різних джерел інформації, аналіз інформації, розуміння та усвідомлення інформації, вміння переробляти інформацію для отримання певного продукту, вміння користуватися новими інформаційними технологіями);
- ✓ продуктивної діяльності (активізація творчих здібностей, вміння побачити та сформулювати проблему);
- ✓ полікультурну (повага до чужої праці, формування загальнолюдських цінностей, забезпечення розширення кругозору та підвищення культурного рівня учнів, вплив освітнього середовища на розвиток учнів);
- ✓ комунікативну (обговорення проблеми, формування власної точки зору, вміння доводити власну позицію, розвиток культури мовлення, вміння презентувати свій продукт, адекватне ставлення до критики);
- ✓ соціальну (забезпечення співробітництва, здійснення роботи в команді, усвідомлення власного внеску у спільну роботу, формування адекватної оцінки і самооцінки, вміння використовувати власний досвід).

Якщо учень оволодіє роботою над навчальним проектом, можна сподіватися, що він виявиться більш пристосованим дорослого життя : зуміє планувати власну діяльність, орієнтуватися в різноманітних джерелах інформації та життєвих ситуаціях, спільно працювати з різними людьми, тобто адаптуватися до мінливих умов. Практичне

використання проектних технологій доводить те, що поєднання у проектній діяльності знань, практичних умінь і навичок; набуття життєтворчих компетенцій допомагають зробити рішучі кроки у вирішенні тих нагальних освітніх проблем, які поставило перед вчителем ХХІ століття.

Література:

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]/Державні стандарти – Міністерство освіти і науки України//Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/general-secondary-education/state_standards/
2. Природознавство 5 клас для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]/ Навчальні програми для 5 -9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (за новим Державним стандартом базової і повної середньої освіти)//Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/general-secondary-education/educational_programs/1349869088/
- 3 . Пахомова Н.Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении: пособие для учителей и студентов педагогических вузов. 3-е изд., испр. и доп. — М.: АРКТИ, 2005. — 112 с.
- 4.Ломакин А.В.Технология проектного обучения [Электронный ресурс]/ © А. В. Ломакин, 2009-2013. All rights reserved [Сайт]/Режим доступу: http://ladlav.narod.ru/teh_proekt.htm

Надійшло до редакції 17.10.2013